گزارش

بازارهای مالی در وضعیت نامتعارف

بازارهای مالی در وضعیت نامتعارف سال ۱۴۰۳ را آغاز کردند. در شرایطی کـه حتی تعطیـلات طولانی ابتدای سـال و هم‌زمانی آن بـا ماه رمضان نتوانست اندکی به کندشدن آهنگ رشد قیمت‌ها منجر شود.

خبرآنلاین نوشت بازارهای مالی ایران تنها در ۱۶روزی که از سال ۱۴۰۳ گذشته است، بازدهی رعدآسایی داشته‌اند.

در میانه تعطیلات، سـیگنال‌های افزایشـی قیمت دلار به بازار مخابره شـد، هرچند میزان خرید و فروش دلار اندک بود اما با این حال مشخص بود نه سیاست توزیع رانتی تحت عنوان ارز مسافری توانسته است به کاهش قیمت منجر شود و نه وعده‌ها درخصوص اینکه روند کاهشی تورم ادامه‌دار خواهد بود. دلار پیشروی خود در کانال ۶۰ هزار تومان را ادامه داد و در دو هفته اخیر میزان رشد قیمت دلار حدود چهارهزارو ۵۰۰ تومان گزارش شد.

گذشته از افزایش قیمت دلار، روند رشد قیمت طلا در بازارهای جهانی، زمینه را بـرای رکـورد تاریخی قیمت این کالای سـرمایه‌ای فراهم کـرد. قیمت طلا در بازارهای جهانی تحت تأثیر افزایش تنش‌ها در خاورمیانه از یک سـو و همچنین تضعیف دلار از سوی دیگر رخ داد.

این مسئله سبب شد بهای هر گرم طلای ۱۸ عیار به قیمت سه میلیون و ۶۲۸ هزار تومان رسـید و با افزایش ۴۰۰ هزار تومانی در دو هفته اخیر به کار خود پایان داد. در هفته منتهی هفته طلا بازدهی مثبت ۱۲.۵ درصدی داشت.

در بازار سرمایه وضعیت متفاوت بود و هرچند همه بازارها به حرکت درآمده‌اند، امـا بورس همچنان در تله رکود و عقبگرد گرفتار اسـت. بررسـی معاملات بازار سـهام در هفته منتهی به ۱۵ فروردین ۱۴۰۳ نشـان می‌دهد شاخص‌های بورسی پـس از یک هفته صعود در هفته معاملاتی ابتدایی سـال ۱۴۰۳ با کاهش ارتفاع روبه‌رو شدند.

بـه طوری کـه شـاخص کل طی سـه روز معاملاتـی این هفته بـا کاهش ۰.۶۹ درصـدی روبه‌رو شـد و از تراز دو میلیون و ۲۵۰ هـزار واحد در پایان بورس چهارشنبه هفته گذشـته به دو میلیون و ۲۴۵ هزار واحد در پایان بورس در هفته گذشته رسید.

شاخص هم‌وزن در سه روز معاملاتی این هفته نه‌تنها نتوانست بازدهی مثبتی به عمل آورد، بلکه سقوط سنگین‌تری از شاخص کل را به ثبت رساند. به طوری که این نماگر از ۷۶۸ هزار واحد در پایان معاملات هفته گذشته با کاهش ۱.۴ درصدی به تراز ۷۶۰ هزار واحد در پایان بورس رسید.

بازار سـهام در هفته گذشـته به طور میانگین روزانه ۱۰ میلیارد و ۲۰۰ میلیون برگه سـهم حجم خورد که ارزش معاملاتی نزدیک به سـه هزار و ۷۲۰ میلیارد تومان را رقم زده است. همچنین در سه روز معاملاتی هفته منتهی به ۱۵ فروردین ۱۴۰۳ بیشتر از ۸۷۰ میلیارد تومان پول حقیقی از بازار سهام خارج شد که بیشترین آن در روز سه‌شنبه رقم خورده است.

در همین رابطه امین آذریان، کارشناس بازار سرمایه توضیح داده است که «بازار سرمایه کشور در سال ۱۴۰۲ سال خوبی را پشت سر نگذاشت و سالی بود پر از ایجاد نااطمینانی برای فعالان بازار سرمایه».

او در گفت‌وگو با مهر به نرخ انتشـار اوراق بانکی اشـاره کرده و گفته اسـت: «با این نرخ‌های انتشـار اوراق‌ها برای شـرکت‌های تولیدی کـه به حدود ۴۰ و در بعضی از این تأمین مالی جمعی به حدود ۵۰ درصد رسـیده اسـت، در سال‌های آینده بنگاه‌ها و شـرکت‌های تولیدی کوچک و متوسط با بحران‌های زیادی روبه‌رو خواهند شد و متأسفانه در گام بعدی این مشکلات بر بازار سرمایه نیز تأثیر خواهد داشت به دلیل اینکه طبیعتا از سود بنگاه‌ها کاسته خواهد شد».

این کارشناس تاکید کرد: «بازار سرمایه کشور در سال ۱۴۰۲ سال خوبی را پشت سـر نگذاشت و سـالی بود پر از نااطمینانی نه برای افرادی که در سالیان گذشته از بورس شـاید برای همیشـه خداحافظی کردند، برای افرادی که با همه تغییر و تحولات و بررسـی بازارهای موازی مالی همچنان در این بازار مانده‌اند و هستند. اهالی بازار سـرمایه اتفاقا برخلاف اظهارنظرهای انجام‌شـده به دنبال سودهای خیلی زیاد در بازه‌های خیلی کوتاه نیستند به دلیل اینکه سودهای بی‌حساب‌وکتاب کـه در بازه‌های زمانـی کوتاه‌مدت اتفـاق می‌افتد، قطعا در پـس آن نزول‌های بی‌حسـاب‌وکتاب نیز اتفاق می‌افتد که این نزول قطعا عـدم اطمینان‌هایی برای عموم مردم خواهد داشت».

آذریان همچنین گفت: «درخصوص نمایندگان مجلس باید نکاتی را خاطرنشان کرد که در دوره‌های قبل نمایندگانی حضور داشـتند که از بدنه بازار سرمایه بودند یا با مفاهیم بازار سـرمایه آشـنایی داشـتند. امیدوارم در کمیسیون اقتصادی این دوره نیز نمایندگانی حضور داشته باشند که با موضوعات و مشکلات بازار سرمایه آشـنایی‌های لازم را داشته باشـند یا بتوانند از کارشناس قدیمی این بازار بهره‌مند شـوند. به نظرم موضوعاتی نظیر نرخ بهره، نرخ خوراک پتروشـیمی‌ها، نرخ دلار نیما و اصطلاحاتی که هر سـال برای قانون بازار سـرمایه صحبت می‌شـود ولی انجام نمی‌شود».

خبر

افزایش حقوق کارمندان از فروردین

بخش‌نامه اجرائی افزایش حقوق بر اساس تصویب‌نامه هیئت وزیران، روز پنجشنبه ۱۶ فروردین به تمامی دستگاه‌های اجرائی ابلاغ شد تا برای دومین سـال متوالی بـدون تأخیر، افزایـش حقوق کارکنـان دولـت در فیش حقوقی فروردین‌ماه منظور شود.

به گزارش ایسنا و طبق اعلام پایگاه اطلاع‌رسانی دولت، پیش از دولت سیزدهم، بخش‌نامه اجرائی افزایش حقوق کارمندان دولت با تأخیر حداقل دوماهه صادر می‌شـد. یعنی یک بار احکام به نرخ سال گذشته برای سال جدید صادر می‌شد و کارکنان دولت حقوق بر اساس نرخ سال گذشته دریافت می‌کردند، بعد بخش‌نامه و بر اساس آن اصلاحیه احکام صادر و مابه‌التفاوت حقوق ماه‌های قبل محاسبه و پرداخت می‌شد.

صدور احکام جدید علاوه بر جلوگیری از تأخیر در افزایش حقوق کارمندان، به معنای صرفه‌جویی حداقل سه میلیون برگ کاغذ است. بدین‌ترتیب با اصلاح این فرایند در دو سال گذشته، در مصرف حداقل شش میلیون برگ کاغذ صرفه‌جویی شده است.

در همین زمینه سـازمان اداری و استخدامی کشـور، در بخش‌نامه‌ای ضریب حقوق کارکنان دولت در سال ۱۴۰۳ را برای اعمال در احکام کارگزینی کارمندان به دستگاه‌های اجرائی کشور ابلاغ کرد.

به گزارش تسنیم بر اساس بخش‌نامه شماره ۹۴۸ به تاریخ ۱۵ فروردین ۱۴۰۳، برای دومین سـال متوالی افزایش حقوق کارکنان دولت از ابتدای فروردین‌ماه در احکام کارگزینی کارکنان دولت اعمال می‌شود.

بنا بر ایـن بخش‌نامه که به اسـتناد جزء «۲» بند «الف» تبصـره «۱۵» قانون بودجه سـال ۱۴۰۳ کل کشـور و در اجرای تبصره «۲» ذیـل بند «۵» تصویب‌نامه شـماره ۳۰۳۴ت۶۲۴۶۰هــ در تاریخ ۱۴ فروردیـن ۱۴۰۳ هیئت وزیـران صادر و به دسـتگاه‌های اجرائی کشـور ابلاغ شـده، ضریب حقوق اعضای هیئت علمی دانشـگاه‌ها و مؤسسـات آموزش عالـی و قضات، ۶۸هـزارو ۷۶۶ ریال و ضریب حقوق شـاغلان مشـمول قانون مدیریت خدمات کشـوری و کارمندان مشمول قانـون نظام هماهنگ پرداخـت کارکنان دولـت، چهارهـزارو ۸۲۹ ریال تعیین شده است.

«شرق» علل تقویت پول ملی افغانستان را بررسی می‌کند

شگفتی آفرینی افغانی

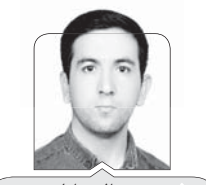

عبداله توانا
دانشجوی دکترای اقتصاد دانشگاه مازندران

از فروپاشی نظام جمهوری در افغانسـتان و روی کار آمدن امارت اسلامی طالبان نزدیک به سه سال می‌گذرد. افغانستان در این مدت با بحران شدید انسانی، فقر، بی‌کاری و رکود اقتصادی مواجه بوده است. اگر هر کشـوری دچار چنین تحول سیاسی می‌شد، قطعا ارزش پولش سقوط می‌کرد؛ اما ارزش افغانی (واحد پول افغانستان) نه‌تنها از ثبات نسـبی برخوردار بوده، حتی در ماه‌های اخیـر افزایش درخور توجهی را تجربه کـرده و در میان واحدهای پولی ۹ کشـور باثبات جهان قرار گرفته اسـت. با توجه به اظهارات سخنگوی طالبان، امارت اسلامی با سیاست‌گذاری‌های منسجم در حوزه اقتصاد، گسترش زیربناها، بهبود وضعیـت نظام بانکی و... ثبـات واحد پولی افغانـی را حفظ کرده و در راسـتای افزایش مشروعیت خود در میان شـهروندان افغانستان، بر قیمت مواد غذایی و مواد خام کنترل بیشـتری اعمال خواهد کرد. پایین نگه‌داشـتن قیمت مواد خوراکی برای خانوارهای افغانسـتانی از اهمیت بالایی برخوردار است؛ زیرا اکثر مردم این کشور در شرایط سخت اقتصادی به سر می‌برند. افغانستان با نرخ تورم منفی روبه‌رو است. تداوم رشد منفی تورم نشانه خوبی برای اقتصاد نیسـت و بیانگر عمق رکود و کاهش قدرت خرید مردم در سـمت تقاضاست. به عبارت دیگر، کاهش قدرت خرید مردم به کاهش تقاضا و نرخ منفی تورم منجر شـده اسـت. بر اساس گزارش بانک جهانی، بیش از نیمی از خانواده‌های افغانسـتانی برای حفظ سطح معیشت خود با فشـار درخور توجهی مواجه بوده و بخش بزرگی از آنها به کمک‌های بین‌المللی و حواله‌های خارجی متکی هستند.

در چنین شرایط دشواری، برخی عوامل خارجی و داخلی سبب ثبات ارزش پول افغانستان در برابر ارزهای خارجی بوده است که به‌طور خلاصه عبارت‌اند از:

۱- حمایت‌های جامعه جهانی به رهبری ایالات متحده آمریکا: مشکلات اقتصادی افغانستان در دو دهه گذشـته از مجرای کمک‌های بین‌المللی حل می‌شـد؛ اما با روی کار آمدن حکومت طالبان، بـه دلیل تحریم‌های بین‌المللی، اقتصاد افغانسـتان در تنگنا قرار گرفـت. با وجود این، جامعه جهانی به رهبری ایالات متحده از طریق نهادهای سـازمان ملل، مواد غذایی و کمک‌های نقدی شـایان توجهی (به میزان ماهانه ۳۰ تا ۴۰ میلیون دلار) در اختیار افغانستان قرار می‌دهد. کمک‌های نقدی جامعه بین‌المللی به صورت‌های مختلف به بازار افغانسـتان تزریق می‌شود تا از کمبود دلار در بازار و بروز رکود اقتصادی جلوگیری شـود. غلام محمد سهرابی، رئیس اتحادیه صرافان منطقه غرب افغانسـتان، با بیان اینکه پول افغانستان هم‌اکنون یکی از قوی‌ترین ارزها در میان کشـورهای منطقه است، خاطرنشان کرد: فروش ماهانه ۱۵ تا ۲۰ میلیون دلار از سوی بانک مرکزی افغانستان در بازارهای داخلی تأثیر بسزایی در حفظ ارزش «افغانی» داشته است.

۲- حواله از خارج به افغانسـتان: بسیاری از افغانستانی‌ها در خارج از افغانستان مشغول کار هستند و بخشـی از درآمد خود را برای خانواده‌هایشان در افغانسـتان حواله می‌کنند. بر اساس اظهارات مقام‌های رسـمی امارت اسلامی افغانستان، اعضای خانواده‌های افغانستانی در خارج از کشـور سـالانه یک میلیارد دلار به داخل کشور ارسال می‌کنند که نقش مهمی در حفظ و ثبات ارزش «افغانی» داشته است.

۳- کوچک‌شـدن اقتصاد افغانسـتان: با روی کار آمدن امارت اسـلامی طالبان در افغانستان، اقتصاد این کشـور در سه سال گذشته رشد منفی داشته و گردش پول در میان مردم کاهش یافته اسـت. واردات کالاهای سـرمایه‌ای و لوکس کاهش یافته و در برخی اقلام به صفر رسیده است. دولت طالبان تنها برای واردات کالاهای ضروری ارز تخصیص می‌دهد. به همین علت تقاضا برای دلار نسبت به گذشته کاهش یافته است.

۴- درآمد مالیات و استخراج معادن: طالبان با اجرای سیاسـت‌های سـخت‌گیرانه و نظارتی برای افزایش مالیات فعالیت‌های اقتصادی اقدام کرده است. بر اساس گزارش بانک جهانی، درآمد مالیاتی افغانسـتان در سـه‌ماهه اول سال مالی ۲۰۲۳، نسـبت به مدت مشابه سال قبل، هشت درصد رشد داشته است. امارات اسلامی طالبان بر افزایش استخراج معادن تأکید کرده و بسیاری از معـادن این کشـور را در اختیار چین قرار داده است. در مقابل چین متعهد شده است در جهت بازسـازی زیربناهای توسعه‌ای افغانستان به این کشور کمک کند.

۵- سیاسـت‌های کنترلی بانک مرکزی: بانک مرکزی افغانستان، در سه سال گذشته، با وجود محدودیت‌های جدی که سیستم بانکی با آن مواجه بوده، در حفظ ثبات ارزش پول ملی و کنترل سـطح عموم قیمت‌ها دستاوردهای چشمگیری داشته اسـت که بارها از سوی نهادهای ملی و بین‌المللی مورد تحسین قرار گرفته است. شاه محمد محرابی، رئیس کمیته نظارت بانک مرکزی افغانسـتان، در گـزارش خود تأکید می‌کند که ارزش «افغانـی» در برابر ارزهای خارجی به علت استفاده از ابزارهای سیاست پولی افزایش یافته است. بانک جهانی نیز در تازه‌ترین گزارش خود از کاهش تورم و ثبات ارزش پول ملی این کشور خبر داده است. مهم‌ترین سیاست‌های بانک مرکزی برای حفظ ثبات «افغانی» را می‌توان در شش مورد زیر خلاصه کرد:

الـف. جلوگیـری از قاچاق ارز خارجی: در طـول دو دهه پس از اسـتقرار نظام جمهوری در افغانستان، قاچاق دلار به صورت متمادی به بیرون از کشور انجام می‌گرفت که یکی از معضلات و مشکلات مهم اقتصاد افغانستان به حسـاب می‌رفت و آسیب‌های فراوانی بر پیکر اقتصاد این کشـور وارد می‌کرد. طالبان سیاست سخت‌گیرانه و قاطعی را در مقابل قاچاق ارز خارجی به‌ویژه دلار اعمال کرده است. بر اساس دستور نخست‌وزیر امارت اسلامی طالبان، مسافرانی که از راه‌های زمینی کشور را ترک می‌کنند، نمی‌توانند بیش از ۵۰۰ دلار با خود از کشور خارج کنند. میزان خروج پول از مرزهای هوایی پنج هزار دلار است.

ب. منع اسـتفاده از ارزهای خارجی در معاملات: چالش و معضل دیگـری که در دوران اسـتقرار جمهوری در بی‌ثباتی و سـقوط ارزش «افغانی» نقش داشـت، استفاده از ارزهای خارجی و به‌خصوص دلار در معاملات داخلی بود. در دوران جمهوری معاملات داخلی، ازجمله خرید خودرو، مسـکن، اجاره خانه و حتی وسـایل منزل با دلار انجام می‌شـد. با روی کار آمدن امارات اسـلامی در افغانستان، معاملات با ارزهای خارجی در سرتاسر کشور ممنوع شد. اجرای این سیاست گامی جدی در راستای حفظ ثبات ارزش پول ملی افغانستان بود.

پ. منع برداشـت ارز خارجی از حساب‌های بانکی: پس از سقوط حکومت پیشین افغانستان، برداشت پول از بانک با چالش‌های زیادی روبه‌رو شد. بیشتر شهروندان این کشـور به قصد برداشـت پول از ولایت‌ها به مرکز می‌آمدند. به دنبال آن بانک مرکزی قوانین سـخت‌گیرانه‌ای را در مورد خرید و نگهداری دلار به اجرا گذاشت و اعلام کرد اسکناس‌های دلار اگر کوچک‌ترین خط و خشی داشته باشند، مورد قبول بانک مرکزی نیستند. به همین جهت گرایش مردم برای خرید و نگهداری دلار تضعیف شـد و تقاضا برای دلار کاهش یافت. امروزه بسیاری از مردم افغانسـتان ترجیح می‌دهند «افغانی» داشته باشند. شور و اشتیاق برای نگهداری دلار نزد مردم از میان رفته اسـت. ترس مردم نسبت به بی‌ارزش‌شدن اسکناس‌های دلار مخدوش باعث شده مردم گرایشی به خرید دلار نداشته باشند.

ت. کنترل و محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای بازرگانان: نقدینگی و نحوه عملکرد سیستم پرداخت پول توسط نظام بانکی برای فعالیت‌های اقتصادی و بنگاه‌های تولیدی مشکل‌ساز شده اسـت. اتاق صنایع و معادن افغانسـتان اعلام کرده محدودیت‌های بانکـی یکی از چالش‌های بـزرگ فراروی بازرگانان و صنعتکاران کشـور به شـمار می‌رود. بازرگانان افغانسـتان به دلیل محدودیت‌های بانکی، ازجمله محدودیت در برداشت و انتقال پول در داخل یا به بیرون از کشور، با مشکلاتی جدی مواجه هستند.

ث. لغو مجوز صرافی‌ها: مجوز بسـیاری از صرافان لغو شده و قوانینی سخت‌گیرانه برای کار صرافی‌ها اعمال شده است. صرافان برای تمدید جواز کسب خود باید مبلغی را به‌عنوان تضمین در بانک مرکزی به ودیعه بگذارند. این سیاست نقش مهمی در ثبات ارزش «افغانی» داشته است. بانک مرکزی افغانستان فعالیت‌های صرافان را شدیدا کنترل می‌کند. به همین جهت انتقال دلار به خارج بسیار دشوار شده است.

ج. محدودیت انتشـار پول در افغانسـتان: اجمـل احمدی، رئیس پیشـین بانک مرکزی افغانسـتان، در مصاحبه‌ای اظهار کرد در زمان جمهوری هرساله «افغانی» بر اساس تقاضای بازار توسـط شرکت‌های اروپایی و آمریکایی به چاپ می‌رسـید، اما از زمان سقوط جمهوری تاکنون طالبان موفق به چاپ و نشر اسکناس افغانی نشده‌اند و از ذخایر پول افغانی در بانک مرکزی استفاده می‌کنند. به گفته آقای احمدی، طالبان تلاش می‌کنند همان صدوچند میلیارد افغانـی را که در زمان نظام جمهوری در اروپا چاپ شـده، از طریق گفت‌وگوهای دیپلماتیک به دسـت بیاورند که هنوز در اختیارشان قرار نگرفته اسـت. بنابراین چاپ پول بعد از سقوط جمهوری در افغانسـتان دچار اختلال شده است. از آنجایی که بانک مرکزی افغانستان قدرت چاپ اسـکناس افغانی را ندارد، معمولا پول افغانی توسط شـرکت‌های تخصصی خارج از کشور به چاپ می‌رسـد. در آخرین قرارداد بانک مرکزی، در دوران زمامداری اشرف غنی، یک شـرکت لهستانی انتشار دو میلیارد افغانی و یک شـرکت فرانسوی چاپ صد میلیارد افغانی را متعهد شـدند، ولی احتمالا تحویل پول تاکنون انجام نشـده است. عدم چاپ پول افغانی مـورد نیاز و کاهش نرخ رشـد پول در گردش نقـش مهمـی در بالارفتـن ارزش «افغانی» داشته است. با آنکه بانک مرکزی طالبان ادعا می‌کند دستاوردهای ملموسی در زمینه چاپ اسـکناس افغانی به دسـت آورده، اما روشن نیست اسـکناس افغانی در کدام کشور چاپ خواهد شـد و چه زمان به افغانستان خواهد رسید.

ممنوع‌شـدن اسـتفاده از ارزهـای خارجی در معامـلات، اسـتخراج معـادن، جلوگیری از قاچاق ارز، افزایش صادرات و ورود ارز به کشور، شفافیت در اخذ مالیات، ارسال کمک‌های نقدی از سوی سازمان ملل، توافق برای استخراج معادن و عدم امکان انتشار اسکناس در افغانستان از دلایل افزایش ارزش «افغانی» و ثبات بازار ارز در یک سال اخیر بوده است.

پس از سـلطه طالبان، بیشـترین صدمه بـه بخش خصوصی وارد شـده و اکثر فعالیت‌های اقتصادی در این بخش متوقف شد، صنعت و بسیاری از شرکت‌های تولیدی آسیب دیدند. تقاضا برای مصالح سـاختمانی وجود ندارد و تنها بخش خوراکی و نیازهای اولیه فعالیت دارند. برای مثال، بر اساس داده‌های آماری در دوران جمهوری، در ولایت بلخ حدود هزارو ۱۵۰ واحد تولیدی فعال وجود داشت که در حال حاضر تعداد این واحدها به ۱۵۰ شرکت کاهش یافته است. کشور عمدتـا متکی به بخش زراعت و بنگاه‌های خدماتی نیمه‌فعال اسـت که جوابگوی جمعیت در جست‌وجوی کار نیست. بخش اعظم زنانی که در گذشته قسمتی از شاغلان و فعالان اقتصادی و اجتماعی را تشکیل می‌دادند، فعلا بی‌کار هستند و بخش آموزش نیمه‌فعال است. نرخ بی‌کاری افزایش یافته و وابستگی افغانستان به کمک‌های بین‌المللی بیشتر شده است و افق روشنی برای افزایش سـرمایه‌گذاری، تولید و اشـتغال‌زایی در حکومت طالبان وجود ندارد. دفاتر سازمان ملل تلاش می‌کنند با کمک‌های خود جلوی تشـدید بحران را بگیرند، ولی با تداوم این وضعیت، رکود اقتصادی در افغانستان ادامه خواهد یافت.

فهرست بدهکاران بزرگ ۱۲ بانک منتشر شد

بانک، بدهکار بانک!

شـرق: بانک مرکزی فهرسـت ابربدهکاران بانکی را در سه حوزه تسـهیلات جاری، تسهیلات غیرجاری و تسهیلات اشخاص مرتبط تا پایان اسفند به‌روزرسانی کرده است. البته فعلا اطلاعات ۱۲ بانک و مؤسسه اعتباری منتشر شده اسـت که این بانک‌ها عبارت‌اند از: آینده، خاورمیانه، شـهر، کارآفرین، کشـاورزی، گردشگری، مسکن، ایران و ونزوئلا، توسـعه تعاون، سـرمایه، مؤسسـه اعتباری ملل و پسـت‌بانک. نکته درخور توجه اینکه بخش زیادی از تسهیلات بانکـی در اختیـار زیرمجموعه‌ها و بنگاه‌هـای اقتصادی بانک‌ها گذاشـته شـده اسـت و نام نهادها و شـرکت‌های دولتی و البته خصولتی در فهرسـت دریافت‌کنندگان بیشترین تسهیلات بانکی جلب توجه می‌کند. همچنین نام برخی ابربدهکاران بزرگ بانکی که پیش از این خبرسـاز شـده بودند، همچنان در فهرست اسامی ابربدهکاران بزرگ بانکی به چشـم می‌آید. بانک مرکزی فهرست ابربدهکاران بانکی را در سـه حوزه تسـهیلات جاری، تسـهیلات غیرجاری و تسـهیلات اشخاص مرتبط تا پایان اسفند به‌روزرسانی کرده است. در این فهرست اسامی دریافت‌کنندگان تسهیلات جاری کلان برای هر بانک منتشر شـده است. منظور از تسهیلات جاری، مطالباتی اسـت که پرداخت اصل و سود تسهیلات یا بازپرداخت اقسـاط در سررسید انجام شـده یا حداکثر از سررسـید آن دو ماه گذشته است. بخش مهم‌تر اطلاعات ابربدهکاران بانکی، فهرست بدهکارانی است که تسهیلات غیرجاری به نام آنها ثبت شده است. «تسهیلات غیرجاری» شـامل مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول است و به طور خلاصه مطالباتی را شامل می‌شود که از تاریخ سررسـید اصل و سود تسهیلات یا تاریخ قطع پرداخت اقسـاط بیش از دو ماه گذشته باشـد؛ بنابراین دریافت‌کنندگان این تسهیلات نه‌تنها به مبالغ بالای وام بانکی دسترسی داشته‌اند، بلکه بازپرداخت‌های لازم را در سررسید انجام نداده‌اند. بخش مهم دیگر به تسهیلات و تعهدات اشـخاص مرتبط بانک‌ها مربوط می‌شود. اشخاص مرتبط، اشخاص حقیقی و حقوقی هستند که به واسطه مالکیت، مدیریت یا نظارت بتوانند به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر تصمیم‌گیری‌های بانک مؤثر واقع شوند و آن را تبدیل به منبع تأمین مالی ترجیحی خود بکنند. تسهیلات غیرجاری و مطالبات بانک‌ها از اشخاص مرتبط ازجمله مهم‌ترین عوامل ریسک بالای ترازنامه بانک‌ها در نظام بانکی ایران هسـتند. نکتـه درخور توجه اینکه برخی بانک‌ها ازجمله بانک آینده و بانک شهر بیشترین تسهیلات و منابـع بانکـی را در اختیار زیرمجموعه‌های خود گذاشـته‌اند. بزرگ‌ترین بدهـکاران بانک آینده درحال‌حاضـر بنگاه‌های خود این بانک ازجمله ایران‌مال، شـرکت سهامی خاص ارزش‌آفرینان آینده و گروه مالی و اقتصادی آینده هسـتند. این بانک همچنین تسـهیلات کلانی در اختیار دیگر بانک‌ها و بنگاه‌های آنها گذاشته اسـت. همچنین بخش درخور توجهی از تسهیلات بانکی بانک شهر در اختیار شـهرداری‌های کشور و بنگاه‌های دیگر بانک‌ها و مؤسسـات گذاشته شـده اسـت. نگاهی به فهرست تسهیلات پرداختی بانک‌ها نشـان می‌دهد که بانک‌ها بیشترین تسهیلات را به ساخت‌وساز اختصاص داده‌اند و از قضا بسیاری از شرکت‌های دریافت‌کننده تسهیلات ساخت‌وساز زیرمجموعه بانک‌ها هستند. همچنیـن بخش درخور توجهی از تسـهیلات بانکـی در اختیار خودروسـازان و لیزینگ‌های فروش خودروی متعلق به بانک‌ها و کارگزاری‌هـای بانک‌ها در بورس قرار گرفته اسـت. دراین‌میان نام برخی نهادها ازجمله بنیاد برکت و بنیاد مسـکن در فهرست بزرگ‌ترین دریافت‌کنندگان تسـهیلات بانکی دیده می‌شود. نکته دیگـر اینکه در فهرسـت تسـهیلات کلان بانکـی در بانک‌های تخصصی مثل بانک کشاورزی پرداخت تسهیلات به خودروسازان به چشـم می‌خورد. برخی برندها مانند صنایع غذایی میهن و زر ماکارون هم در فهرست بزرگ‌ترین دریافت‌کنندگان تسهیلات بانک کشاورزی دیده می‌شـوند. در فهرست بزرگ‌ترین بدهکاران بانک کشاورزی هم نام شرکت بازرگانی دولتی ایران و دو شرکت فولاد و تعاونی مسکن کارکنان شرکت مخابرات ایران به چشم می‌آید. ذوب‌آهن اصفهان، خودروسازان و گروه‌های فعال در ساخت‌وساز بزرگ‌ترین بدهکاران بانک شـهر اعلام شـده‌اند و شـرکت‌های دارویی ابربدهکاران بانک کارآفرین گزارش شـده‌اند. در فهرست ابربدهکاران بانک سرمایه هم نام سامان مدلل و حسین هدایتی و البته صندوق ذخیره فرهنگیان دیده می‌شود.

گزارش

فعـالان بازار از رکود سـنگین و تغییر شغل بسیاری از نمایشگاه‌داران خودرو خبر می‌دهند

توقف معاملات خودرو

شـرق: رکـود در بـازار خـودرو و توقف معامـلات سـبب تعطیلـی شـماری از نمایشگاه‌های خودرو در تهران شده است. فعالان بـازار خودرو می‌گویند نوسـانات قیمـت دلار و کاهش قابـل توجه قدرت خرید مردم سبب شده است که معاملات در بـازار خودرو بـه حداقل برسـد. آنها توضیح می‌دهند که بازار خودرو در سـال جدید هنوز آغاز بـه کار نکرده و معاملات متوقف است.

فیـروز نـادری، فعال بازار خـودرو به «شرق» می‌گوید: در سال‌های گذشته اوج خرید و فـروش بازار خودرو شـب عید و ماه‌های پایانی فصل زمسـتان بود اما چند سالی است که به دلیل کاهش قدرت خرید مردم، زمان اوج معامـلات هم، بازار راکد است. او توضیح می‌دهد که در سال جدید بازار خودرو هنوز شروع به فعالیت نکرده و معاملات خودرو به دلیل نوسـانات نرخ دلار متوقف شده است.

امیرارسـلان منصوری، رئیس سـابق اتحادیـه نمایشـگاه‌داران و فروشـندگان خودرو نیز به «شـرق» توضیـح می‌دهد: رکود سنگین گریبان بازار خودرو را گرفته و نوسان قیمت دلار سبب شده است بسیاری از فروشـندگان جرئت عرضـه خودروی خود را نداشـته باشند. او تأکید می‌کند که شرایط مبهم اقتصاد و ایران و بازارها ترس از معاملات ایجاد کـرده و به همین دلیل بسیاری از معاملات متوقف شده است.

در همیـن زمینه اسـد کرمـی، رئیس اتحادیه دارندگان نمایشگاه‌ها و فروشندگان خودروی تهران، از ابطال بیش از ۸۰ پروانه کسب نمایشـگاه‌داران خودرو در تهران به دلیل رکود حاکم بر بازار خبر داده است.

او در گفت‌وگـو بـا ایلنـا شـرحی از وضعیت بازار خودرو در نخستین روزهای سال ۱۴۰۳ داشـته و گفته است: «هرچند هنوز قریب به اتفاق نمایشگاه‌داران خودرو در تهـران فعالیت خود را آغـاز نکرده‌اند اما به طور کلـی بازار خـودرو همواره از نوسـانات ارزی تأثیرپذیر بوده و نوسـانات روزهای آغازین سال ۱۴۰۳ هم از این قاعده مستثنا نیست، چنان‌که در آخرین روزهای سال ۱۴۰۲ هم شاهد تأثیر نوسانات قیمت ارز بر بازار خودرو بودیم».

او افزود: «پیش‌بینی می‌شـود در سال پیـش‌رو تورمـی ۱۵ تا ۳۰ درصـدی بازار خـودرو را از خود متأثر کنـد. هرچند بازار خودرو همچنان در رکود برآمده از ضعف عرضه اسـت، اما نوسـانات ارزی و تورم سالانه تأثیر خود را بر قیمت خودرو خواهد گذاشـت، با این حال عملکرد واقعی بازار وقتی ظاهر می‌شود که معاملات در هفته آینده از سر گرفته شود ولی باید گفت که به طور کلی پس از شـیوع کرونا بازار خودرو دیگـر هیچ‌گاه به رونق سـال‌های پیش از همه‌گیری ویروس بازنگشت. همچنین در سـال‌های اخیر ابهاماتی کـه در عملکرد شـرکت‌های خودروسـاز ایرانی به وجود آمده، سـرمایه‌ها را از این صنعت فاصله داده اسـت. در چنین شرایطی وعده‌هایی که در بیش از یک سـال گذشـته مبنی بر تقویـت واردات خـودرو داده شـده هم عملی نشد».

رئیس اتحادیه دارندگان نمایشـگاه‌ها و فروشـندگان خـودروی تهـران در ادامـه توضیـح داده اسـت: «در سـال گذشـته اتحادیه دارندگان نمایشـگاه‌ها و فروشـندگان خودروی تهـران بیش از ۸۰ پروانه نمایشـگاه‌ها را باطل کرد؛ زیرا دارندگان ایـن پروانه‌ها به دلیل شـرایط حاکم بر بازار خودروی کشـور، عطای این حرفه را به لقای آن بخشـیدند و شـغل خـود را به کلـی تغییر دادنـد. در چنین شـرایطی شـماری از این فضـای آلوده سوءاسـتفاده کرده و بدون دریافت پروانه اقـدام به برپایی نمایشـگاه و فروشـگاه خـودرو کرده‌اند و امکان بـروز تخلف در معاملات خودرو را به‌ویژه در گوشه و کنار تهران افزایش داده‌اند. عبدل‌آباد، افسریه، آزادی و شادمان مناطقی هستند که شمار بیشتری از نمایشـگاه‌های خودروی بدون مجـوز را در خود جای داده‌انـد. بنابراین به کسـانی که قصد معامله خودرو دارند توصیه می‌شـود هنگام معامله در محل نمایشگاه حتما بررسی کنند که نمایشگاه دارای پروانه کسـبی باشد که به نام مالک نمایشـگاه اسـت و همچنیـن از طریـق اتحادیـه عضویت مالک نمایشـگاه را در اتحادیـه چک کننـد تا ریسـک تقلب در معامله از بین برود».